

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vaikeavammaisille
yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että ne vaikeavammaiset yrittäjät, joiden toiminta oli vuoden 1994 kesäkuussa voimaan tulleen arvonlisäverolain mukaan verotonta, vapautetta-

siin arvonlisäverovelvollisuudesta siirtymäkauden ajaksi, vuosiksi 1995 ja 1996.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan hetken tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotettu muutos

Vuoden 1994 kesäkuussa voimaan tulleen arvonlisäverolain (1501/93) mukaan vaikeavammaisten yrittäjien toiminta oli vapautettu verosta. Arvonlisäverolain 60 §:n mukaan veroa ei ollut suoritettava tavaroiden ja työsuoritusten myynnistä, kun myyjänä on henkilö, jonka työ- ja toimintakyky on alentunut vähintään 70 prosenttia ja jonka toiminta käsittää yksinomaan hänen valmistamiensa tavaroiden tai hänen suorittamiensa tavaraan kohdistuvien työsuoritusten myyntiä, jos hän ei käytä toiminnassaan apulaisina muita kuin aviopuolisoa tai 18 vuotta nuorempia jälkeläisiään ja enintään yhtä muuta henkilöä.

Suurin osa vaikeavammaisista yrittäjistä toimii erilaisissa teknisissä ja käsityöammatteissa, kuten radio- ja televisioasentajina, koneen korjaajina, hierojina ja pianonvirittäjinä.

Suomen liittyminen Euroopan unionin jäseneksi vuoden 1995 alussa edellytti arvonlisäverolain muuttamista vastaamaan Euroopan yhteisön arvonlisäverolainsäädäntöä. Yhteisön arvonlisäverotusta koskevat säännökset sisältyvät kuudenteen arvonlisäverodirektiiviin (jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamista - yhteis-

nen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste 17 päivänä toukokuuta 1977 annettu neuvoston kuuden direktiivi 77/388/ETY).

Kuudennen arvonlisäverodirektiivin mukaan vaikeavammaisten yrittäjien toiminta on yleisten säännösten mukaisesti verollista. Direktiivin 28 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja F-liitteen 7 kohdan perusteella jäsenvaltioilla on kuitenkin oikeus siirtymäkauteen jatkaa sokeiden harjoittaman toiminnan verovapautta, jollei vapautus johda olennaiseen kilpailun vääristymiseen. Liittymissopimuksessa Suomelle on myönnetty vastaava oikeus.

Arvonlisäverolaki sopeutettiin arvonlisäverodirektiiviin ja liittymissopimuksen määräyksiin vuoden 1995 alusta lukien säätämällä verottomaksi vain sokeiden henkilöiden harjoittama liiketoiminta (1486/94). Arvonlisäverolain muutosesitys annettiin eduskunnalle vuoden 1994 lokakuun lopussa, ja laki vahvistettiin vuoden 1994 joulukuun lopussa. Muutoksen johdosta eduskunta edellytti, että hallitus selvittää pikaisesti, miten vapautus arvonlisäveron maksamisesta voidaan palauttaa vamman laadusta riippumatta kaikille sellaisille vaikeavammaisille yrittäjille, joiden työ- ja toimintakyky on alentunut vähintään 70 prosenttia.

Vuoden 1995 keväällä kävi ilmi, että vai-

keavammaiset yrittäjät eivät ole olleet tietoisia verottomuuden päättymisestä, vaan tavaroita ja palveluja on myyty arvonlisäverottomaan hintaan myös vuoden 1995 aikana.

Arvonlisäverojen periminen vaikeavammaisilta yrittäjiltä takautuvasti vuoden 1995 alusta lukien saattaisi vaarantaa heidän yritystoimintansa jatkumisen. Kohtuuttoman tilanteen estämiseksi ja vaikeavammaisten yrittäjyyden tukemiseksi ehdotetaan, että ne vaikeavammaiset yrittäjät, joiden toiminta oli vuoden 1994 kesäkuussa voimaan tulleen arvonlisäverolain mukaan vapautettu verosta, eivät olisi arvonlisäverovelvollisia myöskään vuosina 1995 ja 1996. Verovapauden määräaikainen jatkaminen antaisi vaikeavammaisille yrittäjille mahdollisuuden sopeutua tilanteeseen ja järjestää toimintansa arvonlisäverolliseksi. Lisäksi se antaisi viranomaisille aikaa selvittää, miltä osin arvonlisäverotuksen aiheuttama kustannuslisä edellyttää tukitoimenpiteitä vaikeavammaisten yrittäjien toiminnan turvaamiseksi. Vaikeavammaisten henkilöiden toimeentulojärjestelmää on tarkoitus tehdä kokonaisuus selvitys sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa toimikunnassa, jonka ehdottamat muutokset tulisivat voimaan vuoden 1997 alussa.

Myös ne vaikeavammaiset yrittäjät, jotka ovat ilmoittautuneet arvonlisäverovelvollisiksi vuoden 1995 alusta lukien, vapautettaisiin verovelvollisuudesta vuosiksi 1995 ja 1996. Tämä merkitsi sitä, että verovelvollisten vuonna 1995 maksamat verot palautettaisiin ja maksetut arvonlisäveron palautukset perittäisiin takaisin. Vaikeavammaisen yrittäjä, joka esimerkiksi vähennysoikeuksien vuoksi haluaa olla arvonlisäverovelvollinen, voisi kuitenkin oman hakemuksensa perusteella

säilyttää verovelvollisuusasemansa.

2. Esityksen vaikutukset

Suomessa on noin 1 000 vaikeavammaista yrittäjää, joiden toiminta muuttui vuoden 1995 alusta arvonlisäverovelvolliseksi. Näiden yrittäjien liiketoiminnan säätäminen arvonlisäverottomaksi vuosina 1995 ja 1996 vähentää arvonlisäveron tuottoa vähäisessä määrin. Toisaalta vuoden 1995 alusta toteutettava arvonlisäverotus lisäisi yrittäjille maksettavien toimeentulo- ja muiden avustusten määrää.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, työministeriön sekä vammaisalan järjestöjen kanssa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi. Lakia sovellettaisiin takautuvasti vuoden 1995 alusta vuoden 1996 loppuun.

Lakia sovellettaisiin, kun tavara on toimitettu tai palvelu on suoritettu vuosina 1995 ja 1996. Jos tavara on toimitettu tai palvelu on suoritettu 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeen, myynnistä olisi suoritettava arvonlisäveroa. Vuoden 1997 alusta lähtien noudatettaisiin muutoinkin arvonlisäverolain yleisiä säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Arvonlisäverolain (1501/93) säännöksistä poiketen henkilö, jonka työ- ja toimintakyky on alentunut vähintään 70 prosenttia, ei ole verovelvollinen toiminnasta, joka käsittää yksinomaan hänen valmistamiensa tavaroiden tai hänen suorittamiensa tavaraan koh-

distuvien työsuoritusten myyntiä, jos hän ei käytä toiminnassaan apulaisina muita kuin aviopuolisoa tai 18 vuotta nuorempia jälkeläisiä ja enintään yhtä muuta henkilöä.

Liiketoiminta, josta tämän lain mukaan ei suoriteta arvonlisäveroa, ei oikeuta arvonlisäverolain 10 luvussa tarkoitettuun vähen-

nykseen tai 12 luvussa tarkoitettuun palautukseen.

2 §

Lain 1 §:ssä tarkoitetulla henkilöllä on oikeus hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi. Verovelvolliseksi hakeutunut merkitään arvonlisäverovelvollisten rekisteriin hakemuksen tekemisestä lukien. Ne henkilöt, jotka on merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ennen tämän lain voimaan tuloa, voivat ha-

keutua verovelvollisiksi takautuvasti rekisteriin merkitsemispäivästä lukien.

3 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1995.

Tätä lakia sovelletaan, kun tavara on toimitettu tai palvelu on suoritettu, taikka tavara tai palvelu on otettu omaan käyttöön vuosina 1995 ja 1996.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Arja Aho

